

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Na večstranska vprašanja iz krogov učiteljstva obrtno-nadaljevalnih šol glede učnih knjig objavljamo naslednje: Reš je, da je treba za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah tudi učnih knjig. Pred vojno smo bili z njimi še dokaj preskrbljeni, toda večina njih je zastarelih, spisanih v avstrijskem duhu in zato sedaj nerabnih. Po vojni pa so izšle od znanega strokovnjaka prof. g. H. Podkrajška a spisane tri knjige, in sicer: Pomočniška izkušnja, cena 5 Din; Računstvo za ženske obrte, cena 10 Din in Knjigovodstvo za ženske obrte, cena 18 Din. Vse te knjige so vsega priporočila vredne, osobito pa priporočamo prvo izmed teh, t. j. Pomočniška izkušnja. Ta knjiga je sestavljena na podlagi vprašanj in odgovorov, ter vsebuje vse, česar je treba obrtniške- mu vajencu oziroma pomočniku vedeti, ko dela izpit. Vobče bo rabil vsak obrtnik to knjigo z največjim pridom ob marsikaki priliki ter mu bo postala sčasoma nepogrešljiv vadecemec. Priporočamo tedaj vsem voditeljem obrtnih nadaljevalnih šol, da prigovarjajo vajence k nakupu te knjige in jo uvedejo na svojih zavodih kot učno knjigo, saj je pouk brez knjig dolgočasen in mrtev. Tudi učiteljstvu bo ta knjiga služila vrlo dobro, ker vsebuje vso stvarino, ki jo je treba vajencem znati in ker si na podlagi te more prirediti učni načrt za obrtne nadaljevalne šole. Vse te knjige se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Splošne vesti.

† Josip Stritar.

Dne 25. nov. ob 10. uri dopoldne je došla iz Rogaške Slatine vest, da je starosta naših pesnikov in pisateljev Josip Stritar težko obolel, in da se je bati katastrofe.

Na večer istega dne je došlo drugo poročilo: da je veliki genij ob 21. uri ponoči za vedno zatisnil oči.

O zadnjih trenutkih velikega pokojnika javlja podrobno poročilo sledeče: Stritar je v soboto proti večeru lahko obolel in ponoči se je pojavila pljučnica. V nedeljo dopoldne je bolniku nekoliko odleglo. Popoldne se mu je stanje poslabšalo in starček-pesnik je prešel v agonijo. Ob 12.30 je navzoče še z razločnim glasom povpraševal: »Koliko je ura?« V teži agoniji je vedno povpraševal po svoji ženi: »Kje je moja žena?« Pesniku so ob smrtni postelji stregle narodne dame in za vsako postrežbo se je še tiho zahvaljeval: »Hvala! Hvala! ...

Ob 20.30. je nastopila kriza, opaziti je bilo težko hropenje. Ob njegovi postelji je takrat stala ga Podkrajškova-Harambasova, ki je prevzela nočno bolniško postrežbo.

Ob 21. uri je pesnik mirno za vedno zaspal.

Z Josipom Stritarjem je legel v grob voditelj velikega književnega pokreta v

ri: pes = pas, orel = orao, našel = našao itd., mi: prijatelj, oni: prijatelj, mi: si li, ili, ali si, oni: jes li (jesam li, jes li, je li itd.). Itd. Na ovo štivo nadovezat će se št. 77. Gluhak i slepac. Na ovo št. 2. Svet (pesmice), pa 7. Dva brata bez sene (opet pesmica, št. 13. U care Trojana kozje uši, dasta je dugo a sasvim lako i zanimivo. Kod svakog štiva može se upamtiti koje slovničko pravilo, koja razlika, i to slučajno ili sustavno. Mnoga se štiva samo čitaju, te se ne mora zaltevatii samostalno pripovedanje. Takova su štiva 47., 48., 51. itd. Ali tako nacionalna štiva čitaju se mnogo puta i često. Deca to vole. Nekoja štiva trebat će naučiti napamet, n. pr. 59. »Oslobodena Jugoslavija«. Nekoja štiva prenet ćemo u koje drugo lice jednine i množine. Na pr. št. 8. »Budi svoj« ovako: Bit ću svoj. Nije dosta, da posvetim um i da ga nakram znanjem, treba da podam stegu i mojim osećajima i mojoj volji. Što mi kaže um itd. Na temelju štiva moći ćem zadavati i pismene radnje.

I ovako vežbajući, uspeh je osiguran, a vežba se i učitelj i učenik. I po ovakvoj samopomoći treba da posegnemo. A čitanka ima po izbor štiva i pesama, lakših i težih, zabavnih i poučnih, pa nacionalnih.

Molim kolege, koji poučavaju ovaj predmet, da se izjave u »Učit. Tov.« o metodi učenja srp.-hrv. jezika, jer je to vrlo aktuelno. Neka ujednu iznesu i poteškoće na koje najlaže učeći taj jezik.

Tomo Jedrlić.

letih 70 in 80, pesnik in veliki mladinski pisatelj, eden največjih oblikovalcev slovenskega jezika. Mož velike energije in ustvarjanja.

Ni danes naša naloga, da naštevamo njegova dela, ki ga poveljujejo; tudi ni naš namen, da obširno pišemo o njegovem življenjepis; nikakor se nočemo oddolževati velikemu geniju z našim stanovskim tiskom: slovensko učiteljstvo se hoče oddolžiti velikemu duhu v šoli, kjer hoče vsejati v nežna srca mladine njegove vzore in kjer hoče izpregovoriti o njegovem životopisu. K mladini, do katere se je sam obračal s polnim zaupanjem naj bo v tem trenutku obrnjena tudi naša pot: da prav in na pravem mestu postavimo spomenik možu, katerega življenjske sile so nas v teh dneh zapustile, a katerega duh bo živel med nami in v našem narodu — potom mladine.

Pokažimo mladini njegove vzore in njegova dejanja.

Slava velikemu geniju!

IZ SEJE VIŠJEGA ŠOLSKEGA SVETA.

V četrtek, dne 22. t. m. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik gosp. dr. Stan. Beuk je otvoril sejo, pozdravil člane in ugotovil sklepčnost. Zapisnik zadnje seje se je na predlog overovatelja L. Jelenca odobril. Za overovatelja današnje seje je predsednik imenoval stolnega dekana Nadraha in podpredsednika Frana Skulja. Takoj pri otvoritvi seje je opozoril gospod predsednik na člen 52. uradniškega zakona o državnih nameščencih ter izjavil, da imenuje uradnike na položaj v glavnih skupinah prvih kategorij kralj na predlog pristojnega ministra, na položaje v nižjih skupinah pa pristojni minister, ki sme prenesti to pravico na podrejene organe. Z ozirom na to zakonsko določbo se sklone po daljši debati, da se postavi točka učiteljskega imenovanja z današnjega dnevnega reda, ministarstvo prosvete pa se naprosi, da prenese do uveljavljenja novega šolskega zakona pravico učiteljskih imenovanj na višji šolski svet. Nato je podal nadzornik za srednje šole dr. Poljanec zanimivo poročilo o meščanskih šolah, nadzornik za srednje šole Wester pa poročilo o napredku in vedenju učencev v minulem šolskem letu in o stanju srednjih šol v tekočem šolskem letu. Oba nadzornika sta predložila pomnoženi poročili. Dalje se potrdi izključitev dveh učencev, enega iz državne gimnazije v Ljubljani krajevno, drugega na državni realni gimnaziji s slovenskim in nemškim učnim jezikom iz vseh zavodov v Ljubljani. Na predlog nadzornika Gangla se iz rodbinskih ozirov premesti učiteljica Eliza Zupančičeva z Dvora v Hinje. Na pomožni šoli v Mariboru se sistemizirajo tri učna mesta in odobri pripravljani razred. Šola se osvoji, ko dobi v to primerne prostore. Razširijo se te-le šole: okoliška deška osnovna šola v Celju v sedemrazrednico, otvori se r. k. osnovna šola z dvema razredoma v Mali Poljani v Prekmurju, osnovna šola v Gornjih Slavecih iz ene v dvorazrednico, r. k. osnovna šola v Tišini v štirirazrednico, osnovna šola v Vitanju iz štiri v petrazrednico, osnovna šola v Laškem iz šest v sedemrazrednico, osnovna šola pri Sv. Andražu nad Polzelo iz ene v dvorazrednico, osnovna šola v Zalogu pri Ljubljani iz štiri v petrazrednico, osnovna šola v Hrušici iz štiri v petrazrednico in osnovna šola na Ježici iz štiri v petrazrednico. Slednjič se stavijo predlogi za vpokojitev 43 učiteljskih oseb, večinoma na lasno prošnjo. — Nato zaključil predsednik sejo.

— **Socialno-etične naloge osnovnega šolstva.** (Ljudska visoka šola v Ljubljani.) V nedeljo, 25. t. m. je predaval v zbornični dvorani na univerzi ob jako številni udeležbi g. Ivo Pertot o temi: »Socialno-etične naloge osnovnega šolstva. Predavatelj je v svojih izvajanjih izčrpno orisal pogubne posledice pretirane intelektualizma v sedanjem šolstvu, ponazoril intenzivne težnje sedanje bolne družbe po zajedniškem življenju in utemeljil nujno potrebo socialno-etične vzgoje, ki se je mora lotiti naša osnovna šola, če naj odgovarja kulturnim in socialnim zahtevam časa. Delovni princip in samouprava učencev v šoli naj tvorita podlago novi državljanski vzgoji, ki je mora biti deležna naša mladina. V sedanjem gospodarskem življenju mora osnovna šola posvetiti veliko pozornost tudi gojenčevemu poklicu, ki je izredne važnosti za posameznika in celokupnost, in pospeševati na deželni in v mestu mladinsko kulturo, katere se nahaja pri nas komaj v prvih početkih. Vprašanje religije, katerega se je predavatelj mimogrede dotaknil, je izzvalo živahno debato. Pri tej se je naglašala tudi kričeča potreba po ustanovitvi stolice za sociologijo na filozofski fa-

kulteti ljubljanske univerze, ki naj bi proučevala socialna vprašanja, širila zanimanje zanje in s tem največ pripomogla k realizaciji socialne vzgoje našega naroda. Lahko rečemo, da je predavanje lepo uspelo. Prihodnje predavanje »O zaščiti zanemarjene dece« se vrši v nedeljo ob 10. uri istotam.

— **Predavanje o potrebi kulturnega proučavanja našega naroda.** Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v soboto, 8. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v risalnici tukajšnje realke široko zasnovano predavanje. Predava g. univ. profesor dr. Niko Radojčić o temi: O potrebi kulturnog proučavanja Slovenaca. Predavanje bo strogo strokovno in znanstveno in ima predvsem namen, seznaniti inteligenco s stremljenji naših znanstvenikov, geografov in zgodovinarjev na polju proučavanja Slovenije s posebnim ozirom na nje geografski, kulturni in gospodarski pomen. Predavanje je namenjeno širšim inteligenčnim krogom. Predvsem vabi odbor ljubljanskega učiteljskega društva vse stanovsketo-variše in tovarišice, dalje g. profesorje vseh srednjih in sorodnih šol, posebno mlajše gospode, gosp. akademike in učiteljskiščičke, da se predavanja sigurno udeležijo.

— **Učiteljsko društvo za kočevski okraj.** Z ozirom na sklep zadnje odborove seje prosi blagajničarka, da vsi člani poravnajo čim preje letošnjo članarino, da lahko uredimo naše račune z glavno blagajno.

— **Vse cenjene tovarišice in tovariše slovenjebistriškega okraja,** ki se nameravajo udeležiti knjigovozniškega tečaja v Slov. Bistrici dne 7. decembra t. l. — začetek ob 9. uri — prosim, da prineso s seboj škarje, žepni nož, svinčnik, ravnilo z merilom in vsaj 5 broširanih knjig manj važne vsebine, da jih ne bo škoda, ako se prvi poizkusi ne posrečijo. Vse drugo oskrbi predavatelj. Isti bo imel seboj večjo zalogo materiala, ki je težje dobavljiv in si ga bodo interesenti zamogli kupiti. — S tovariškim pozdravom vdani Zagazhen Ivan, predavatelj.

— **Opozarjamo na razpisani učni mesti v Vurbergu pri Ptuj, eno mesto učitelja in eno mesto učiteljice.** Kraj je veleromantičen, prebivalstvo šoli naklonjeno. Stanovanje tudi za proročene zasigurano v posebni, lepi hiši blizu šolskega poslopja. Vse življenjske potrebščine je dobiti v bližini po zmerni ceni. Hvaležno polje za izvenšolsko delovanje, učitelj-pevec posebno dobro došel.

— **Učiteljem in učiteljicam petja in glasbe na učiteljskih, srednjih in meščanskih šolah v Sloveniji.** V zmislu dogovora z nekaterimi strokovnimi tovariši sklicujem na 28. decembra ob 10. uri zjutraj v »Glasbeno sobo« ljubljanskega moškega državnega učiteljskega vse glasbene in pevске učitelje in učiteljice učiteljskih, srednjih in meščanskih šol Slovenije v svrhu strokovne organizacije in pogovora o drugih nas zanimajočih važnih vprašanj. Morebitne želje, predloge itd prosim na naslov: Emil A d a m i č, glasbeni učitelj na državnem učiteljskišču v Ljubljani.

— **Umrl je na Vrhniki nadučitelj tov. Karl Matajč.**

— **Tovariši — lovci!** Tvorница učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošiljajo take eksemplare. **Stroške in poštnino povrnemo.** Na delo tedaj; procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

Naša kulturna organizacija.

ODBOROM OKRAJNIH UČITELJSKIH DRUŠTEV.

Ni treba posebej povdarjati velikega pomena združništva za gmotni in kulturni napredek našega naroda. Slovenci smo najbolje videli in občutili to v preteklosti. Med ustanovitlji in voditelji večine naših podeželskih zadrug pa so bili narodni učitelji na prvem mestu. Žal, da starejša trdna garda učiteljev združnikov lega počasi v grob.

Skrbeti bomo morali za naraščaj med mlajšim učiteljstvom. Smatramo, da bi bila vsled tega potrebna sistematična predavanja o združništvu na zborovanih okrajnih učiteljskih društev. Obravnavala bi se lahko tista panoga združni-

štva, ki bi bila za prizadeti kraj najaktu- alnejša.

Zadružna zveza v Celju je pripravljena dati za taka predavanja brezplačno na razpolago svojega predavatelja in istotako tudi razne brošure, pravila in tiskovine.

Pozivamo okrajna učiteljska društva in njihove odbore, da stavijo na dnevni red svojih zborovanj tudi predavanja narodno-gospodarske vsebine, in da se obračajo v tem oziru za predavatelja tudi na Zadružno Zvezo v Celju, kamor naj sporoče uro, dan in kraj zborovanja ter ako žele predavanja v združništvu v splošnem ali s posebnim ozirom na kako panogo združništva, ki je za dotični kraj posebno važna.

Predavanja pa naj se naznanijo Zadružni Zvezi toliko prej, da si zamore ista razvrstiti in prirediti predavanja.

Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **Vsem P. F. S. v Sloveniji!** Da bomo imeli natančno statistiko učiteljev-ferijalcev, prosim vse tajnike učit. P. F. S., da mi v najkrajšem času pošljejo sledeče podatke: Kdaj se je ustanovila P. F. S., koliko šteje članov, koliko je aktivnega denarja in kratko delovanje (event. prireditve itd.). Prilože naj se tudi razni nasveti, ki bodo koristili ferijalnemu cilju. Učitelji-ferijalci-ke! Zbirajte prostovoljne prispevke, kljub temu, da prispevate drugim organizacijam. Brez žrtev ni uspeha! Vem, da se bodo ponovile besede: »Samo daj za to in za to«, a preko teh besed naj gredo vsaj tovariši-ice, ki so v pravem pomenu besede ferijalci-ferijalke. Pripravljajmo se na uspešno funkcijo »Ferijalnega sklada«, ki Vas naj ne straši. Če bomo hoteli razširiti ferijalno misel med tovariše-ice izven naše pokrajine, se ne smemo strahiti dela. Pri kongresu češko-slov. in jugoslovanskega učiteljstva l. 1924. moramo za ferijalno misel zainteresirati tudi češko-slov. tovariše-ice! Priprave so že v teku. Naprej do cilja! — Mrovlje, član odbora za nadz. in. osnov. učit. P. F. S. za SHS, Črnomelj.

Predavanja in poročila pri društvih.

— **s Učiteljsko društvo za litijski okraj,** 2. junija 1923 v Stični. Izmed 77 članov navzočih 60.

1. **Naš gmotni položaj,** poročal tov. M. Pelko.

2. **O programu UJU,** poročala tov. Zinka Vrščajeva.

3. **O nadzorstvu šolskih vrtov,** poročal Janko Levstik.

4. **Ferijalni Savez,** poročal tov. Gustav Luzner.

— **s Radovljiško okrajno učiteljsko društvo,** 22. oktobra 1923 na Jesenicah. Od 101 člana navzočih 64.

O dr. Zgečevci brošuri predaval tov. Iv. Šega.

O »školiozi« predaval tov. Fr. Zupančič.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Simon Jenko: Izbrani spisi za mladino.** Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Franjo Stiplovšek. V Ljubljani 1923. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Strani LII. + 104. Cena eleg. vez. knjigi 28 Din.

— **kpl. Pratika za deco.** Izdala in založila Zvezna tiskarna, Ljubljana 1923. Cena navadni izdaji 25 Din, luksuzni 30 Din. Naročila v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 7 in po vseh knjigarnah.

— **kpl. Alois Jirasek: Filozofska historia.** Preveo: Jindra Prochaska. Središnja Česko-Jugoslavenske naklade J. Herejk, Zagreb.

— **kpl. Stojanovič Aleksander: Kumanovska bitka,** 1923. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena s poštnino vred 51 Din. Za naročnike s poštnino vred 26 Din.

Ocene.

— **k Simon Jenko: Izbrani spisi za mladino.** Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Franjo Stiplovšek. V Ljubljani 1923. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Strani LII. + 104. Cena eleg. vez. knjigi 28 Din. — Kot sedmi zvezek znane Erjavec-Flere-tove zbirke »Slovenski pesniki in pisatelji« je izšel sedaj znameniti pevec Sorškega polja. Človek bi na prvi pogled mislil, da bo iz spisov tega našega najnežnejše-

ga lirika težko sestaviti primerno antologijo za mladino, a sestavljalca sta pokazala ravno nasprotno. V spise uvaja čitatelja obširni in doslej najpopolnejši Jenkov življenjepis, ki prinaša mnogo, doslej še neznanega gradiva, spisi so pa potem razdeljeni v »Pesmi«, »Pripovedne pesnitve« in »Povesti«, zaključuje pa knjigo zanimiv »Tolmač«. Izbrala sta prireditelja vse najboljše Jenkove stvari, ki so primerne za mladino, tako da je pesnikova slika popolna, če izvzamemo seveda erotično snov, ki ne sodi v mladinsko knjigo. Nedyomno bo po knjigi mladina segla z največjim veseljem, zlasti ker jo je okrasil mladi akademični slikar Fr. Stiplovšek tudi z lepimi ilustracijami. Založništvo opozarja že sedaj tudi na A. M. Slomškove izbrane spise, ki so že v tisku in s čimer bo omogočila čitajoči publiko zopet dostop do tega velikega preroditelja štajerskih Slovencev, saj so njegova dela že davno izginila z našega knjižnega trga. Pripravlja pa Erjavec in Flere tudi že izbrane spise Janka Keršnika, ki slede Slomškovi.

—k **Pratika za deco.** Tone in Maksim Gaspari. Imeli smo svoj čas »Literarno pratiko«, ki je žal, umrla. Zdaj sta nam brata Gasparija oskrbela »Pratika za deco«, ki ji želimo dolgega in trajnega življenja; kajti takega dela v naši književnosti še nismo poznali. Kar je mogla fantazija umetnikova med nami nabrati lepega in blagega, vse je pričarala tu pred otrokove strmeče oči. In iz vsega diha ljubezen do tega, kar je naše, tako topla ljubezen, da bo gotovo ogrelo tudi otroka. Poleg tega je tekst, kakor ga je napisal Tone Gaspari, prav lep. Zabava, uči, šali se, spominja nas neodrešenih v Primorju in v Korotanu itd. — Tudi založba je v polni meri storila svojo dolžnost. Slike, na velikem kvart-formatu, so dvobarvne; enako tudi tekst. Papir je lep in oprema razkošna. Poleg tega je cena tako nizka, da skoro ni družine, ki bi upravičeno smela odreči ta lepi biser svoji deci.

—k **Al. Jirásek: »Filozofska historija«.** Preveo Jindra Procházka. (Središnjica Češko-Jugoslavenske naklade J. Herejk, Zagreb). — Hrvatje imajo prevodno literaturo vse boljše urejeno kot mi. Pri nas se prevaja vse križem, brez načrtov, in če hočeš dobiti kak prevod, moraš prebrskati vse kataloge vseh založništev. Tudi to delo je že izšlo nekje pri nas, in sicer v zelo slabem prevodu.

Gorenje hrvatsko založništvo je začelo izdajati čehoslovaške pisatelje v posebni knjižnici in si za 1. zvezek izbralo gorenje delo največjega in najboljšega pisatelja, čegar ime sega daleč preko mej njegove domovine. Med najlepše bisere Jiráskovega peresa spada njegova »Filozofska historija«. — Godi se v viharji dobi 1847. in naslednjega leta, v času revolucij, in malem mestecu med probujajočo se mladino srednjih in visokih šol. Duh nove dobe, ki ogreje najprej mlade, idealne ljudi in navdaja s strahom vse strahopetce in konservativce, je v tem delu posebno srečno orisan. Politični in ljubezenski boji se mladim idealistom ugodno rešijo, kljub mnogim zaprekam in nevarnostim. Gorko rodoljubje, ki preveva celo delo, daje knjigi poseben sijaj. Značajni stoje pred nami kot izklesani, zlasti še stari konservativni aktuar, tipični državni uradnik, ki ne more pojmovati nove dobe in trpeti ljudi, ki imajo ideale. Zanimiv tip vseh revolucij, tudi naših dni. — Knjiga je primerna našim ljudskim knjižnicam, ker hrvatski jezik tudi preprostim bralcem ne bi delal težav.

—ar.

—k **Stojanović Aleksander: Kumanovska bitka.** Bivši načelnik štaba dravske divizijske oblasti, podpolkovnik Aleksander Stojanović objavlja svojo zanimivo predavanje o predgovodini, poteku in pomenu Kumanovske bitke, s katero je bila leta 1912. turška moč na balkanskem polotoku zlomljena, krščanski državam zagotovljena zmaga v balkanski vojni ter položen temelj naši jugoslovanski državi. Brošuri, ki je pisana strokovnjaško, sta pridejana dva zemljevida. — Tiskovna zadruga jo je izdala v pravlični opremi.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **V Trebnjem** je 11. in 12. avgusta t. l. podružnica Jugoslov. Matice na šolskem odru pod vodstvom učiteljskega uprizarila veseloigro s petjem »Rodoljub iz Amerike«. Gmoten in moralen uspeh uprav zadovoljiv.

—po **Šestrazredna ljudska šola z 3 vzporednicama v Smarju pri Jelšah** priredi v nedeljo, dne 2. decembra 1923 ob 15. uri v telovadnici — dvorani gosp. Ivana Hahjana v Smarju pri Jelšah šolsko prireditev. Spored: 1. Ob zibelki prestolonaslednika: a) deklamacija; b) živa slika. 2. Petje: a) Sidžiriči zveče ta vala! b) Juhej — juhej! c) Miklavž. 3. Deklamacije: Miklavž. 4. Igra: »Pri sv. Petru«. Vstopnina: Sedeži: 1—3 vrste 10 Din, 4—6 vrste 5 Din, 7—9 vrste 3 Din, stojišča 2 Din. Ves dohodek je namenjen za knjige revnim učencem šole.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Ganglovi kamni za učiteljski konvikt:** 3. Neimenovana v znak iskrenega spoštovanja in v počaščenje 50letnice E. Gangla 100 Din. — 4. Rodbina Ivana Petriča, učitelja na 1. mestni deški osnovni šoli v Ljubljani, 50 Din. Hvala! — Le vkup, le vkup kamnarji in zidarji učiteljskega konvikta. »Ganglovi kamni« za učiteljski konvikt se dele po njih velikosti in vrednosti na štiri vrste. I. vrsta za posamezne učitelje in učiteljice = 10 do 50 Din. — II. vrste za učiteljske rodbine = 50—100 Din. — III. vrsta za učiteljske zbere na večrazrednicah = 100 do 500 Din. IV. vrsta za učiteljska društva in učiteljske zadruge = 500 do 1000 Din. Seveda se preplačila hvaležno sprejemajo. Prispevke za »Ganglove kamne« je pošiljati na naslov: Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani, ali pa na naslov podpisanega blagajnika. — Jakob Dimnik, t. č. blagajnik.

—g **Učiteljski dom v Mariboru.** Članarina: Učiteljsko društvo za Mežiško dolino prvo polovico 1923. — 160 Din. Za **Ganglov kamen** so darovali: Učiteljsko deške osnovne šole III. v Mariboru (Vodenik, Horvat, Ungerjeva, Lukman, Arko, Tomažič, Faganelli) 40 Din. Učiteljski zbor v Vuzenici 20 Din. Mravljak Josip v Vuzenici 10 Din. Kogelnik Drago, šolski vodja na Vratih 10 Din. Učiteljsko pri Sv. Ožbaltu ob Dravi 10 Din. Učiteljsko pri Sv. Roku ob Sotli 30 Din. Obveznice 7% drž. posojila so darovali: Šegula Josip, učitelj v Slov. Bistrici 1 à 100 Din (kuponi od septembra 1922 dalje). Kotnik Franc, nadučitelj pri Sv. Jakobu v Slov. goricah 3 à 100 Din (kuponi od marca 1924 dalje), skupaj z zadnjič izkazanimi 6 obveznicami = 10 obveznic à 100 Din = 1000 Din. Vsega skupaj za »Ganglov kamen« doslej 1590 Din. Vsem darovalcem iskrena zahvala! Prekmurčani počastite svojega višjega šolskega nadzornika! Na dan z obveznicami!

Obrambni vestnik.

—ob **Eks. milostljivi gospod knez in škof Mariborski!** Dnevnik »Tabor« piše z dne 15. novembra 1923: Smatramo Vas ne dejansko, vendar moralno soodgovornega za pisavo takozvanih katoliških listov, ki izhajajo v področju Vaše škofije, predvsem »Sl. Gospodarja« in »Straže«, zato Vas vprašamo: 1. Ali se strinjate s tem, da oba ta lista sistematski izpodkopavata ugled učiteljskega med ljudstvom? Ali Vam je znano, da je bil urednik »Straže«, g. Golec, nedavno zaradi ostudnih napadov na nadučitelja g. Knafliča v Radvanju pred sodiščem in da se ima samo velikodušnost na časti oblatene g. Knafliča zahvaliti, da ni bil obsojen, ampak je smel preklicati in obžalovati? Ali Vam je znano, da »Straža« vkljub temu v zadnjih številkah zopet z skozinskož lažnimi izpadi blati nadučitelja g. Sabatijo v Zgor. Polskavi ter med drugim imenuje nemškutarja tega moža, ki je že pred davnimi leti ustanovil podružnico Ciril-Methodove družbe v svoji fari? Ali Vam je znano, da na enako ostuden način blati vpokojenega nadučitelja g. Kocbeka v Gornjem gradu, zaslužnega slovenskega planinca. 2. Ali odobravate, da je Vam podrejeni kaplan v Št. Petru pod Sv. Gorami, g. Krušič, poslal v »Stražo« ostuden napad na narodnjake svoje fare, kjer grozi naravnost z nasiljem, ko piše: »Naši demokratje, ki ni vseh za eno kisko župo, so sklenili, da bodo priredili javen shod v Št. Petru. Naj se le lotijo tega posla, bodo nekaj doživeli, kar jim bo ostalo v spominu.« Tako grozi mož, ki se je dozdal na vseh javnih shodih pretepal s svojimi farani, ki je bil zaradi svojega odurnega nastopanja že dejansko napaden, in ki ga zaradi javnega pohujšanja obsoja ves Št. Peter? — Dr. bogoslovja, rav. Cirilove tiskarne in trgovine v Mariboru, g. Jerovšek, ali v svoji katoliški

učenosti ne vidite moralne nižine nekajih svojih tonzuriranih bratcev? Zaradi Vas in zaradi njih peša vera med narodom. Vi se pečate zgolj s trgovino in s politično špekulacijo, zato niste zmožni pravnih in verskih zadev prav presojeti. »Le čevlje sodi naj kopitar!«

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **RADOVLJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 6. decembra t. l. (četrtak) ob 3. uri popoldne v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Tov. Zupančič nadaljuje svoje predavanje. 3. Določitev občnega zbora. 4. Učiteljski koledar. 5. Slučajnosti. — Odbor.

= **NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v petek, 7. decembra t. l. ob pol 11. uri v osnovni šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Pravne razmere učiteljstva z ozirom na nov uradniški zakon, poročila tov. Kosec. 3. Ugotovitev članstva za leto 1924. 4. Slučajnosti. Ob 2. uri popoldne je voditeljska konferenca v pisarni g. nadzornika z ozirom na odlok okrajnega šolskega sveta št. 3815 od 20. novembra 1923. — Da bomo na jasnem glede 3. točke, prosim vse, ki se ne bi mogli udeležiti zborovanja, da podado pisмено svojo izjavo do 15. decembra, sicer jih bomo črtali. Parasitstva mora biti konec. Upam, da se razumemo. — Predsednik.

= **ČLANOM OKRAJNEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA MARIBORSKI ŠOLSKE OKRAJ!** Pevci in pevke pridite polnoštevilno k pevski vaji pol ure pred društvenim zborovanjem dne 6. decembra t. l. Prinesite obe Mohorjevi pesmarici! — M. V a u d a, pevovodja.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRADEC** zboruje glasom društvenega sklepa v četrtek, dne 6. decembra 1923 točno ob 9. uri v Slovenjgradu s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Predavanje. 5. Slučajnosti. — Predsednik.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ORMOŠKEGA OKRAJA** zboruje dne 7. decembra t. l. ob 10. uri popoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene vesti. 3. Kaj in kako naj čitamo. Podava tov. Ljudevit Musesek. 4. O Fr. Žgečevi brošuri »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«, podava predsednik tov. Jos. Rajšp. 5. Društveni proračun pa leto 1924. 6. Pobrnanje članarice za Slov. Šolsko Matico. 7. Predlogi in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKE OKRAJ** zboruje v četrtek, dne 6. decembra t. l. v risalnici »Mladike« ob 10. uri. Dnevni red: 1. Zadnji zapisnik. 2. Dopisi. 3. Razprava o dr. Fr. Žgečevi brošuri: »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«. Predava tov. ravnatelj Dragotin Kveder. 4. Predlogi. 5. Slučajnosti.

Poročila:

+ **ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 6. oktobra na Ponikvi. Navzočih tri petine članov (38). Kot novi člani(ce) se prijavijo: Mulejeva, Burdianova, Karbusova, Fink in Komar.

Predavanja. Tov. Musič je referiral o lepomislu v osnovni šoli. Referatu je sledila živahna debata, iz obeh pa priznale za lepomislnost in sprejeli predlogi:

1. Pri lepomislu ni pozabiti na številke.
2. Vsak učenec izdelek na bo lepomiseln izdelek.
3. Pri lepomislu je genetično postopanje pogoj uspehu.
4. Učenci s slabo pisavo naj pišejo malo, a skrbno.
5. Pisanje v zvezke in na papir brez črt ima praktičen pomen.
6. Učiteljska tiskarna naj priloži zvezkom pivnike.
7. Poštevanja naj se ne tiska več na številnice, ker je to računskemu pouku v kvar.

Tov. Verk je poročal o obeh skupščinah in o kongresu ter se pri tem omejil na poročilo o referatih in debatah ter smernicah našega bodočega dela.

Po dovršenem dnevnem redu so zborovalci obiskali grob pok. tov. Dobnika.

si ogledali spominsko ploščo, okitili grob s cvetjem in zapeli žalostinko.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO** je zborovalo 6. okt. v Guštanju. Navzočih je bilo od 43 članov 42.

Poročali so: O pokrajinski skupščini tov. Kogelnik, o kongresu v Ljubljani tov. Gačnik, o Žgečevi knjigi tov. Möderndorfer in o službeni pragmatiki tov. predsednik.

O Žgečevi knjigi se je načelna obravnava in debata opustila, ker smo slične probleme že ponovno obravnavali. Poročevalec se je omejil na splošno poročilo knjige, ki ni pomembna toliko radi novih misli, ko radi tega, ker predstavlja prvi resen poizkus, spravi v obilico predmetnih vprašanj nekaj pregleda, sistema in smeri in ker veže iz nje topl socialen čut, ki mora slehernega učitelja ogreti. Priporoča čitanje vsem. Poglavje o učiteljskem obrazovanju in njega reformni ni s skladno z našimi zahtevami in po mnenju referentovem bi bilo bolje, da tega poglavja ni v knjigi.

Glede vprašanja reforme učiteljskega obrazovanja je bila sklenjena sledeča resolucija: 1. Vztrajamo slej kot prej na svojem stališču, da je treba učiteljska kot splošna izobraževališča za učiteljski naraščaj odkloniti in poveriti splošno obrazovanje srednjim šolam, za poklicno izobrazbo pa ustanoviti visokošolske institucije v tesni zvezi z univerzo.

2. Smatramo zadevno resolucijo na ljubljanskem kongresu, ki ne zahteva odprave učiteljskih, kot usoden političen pogrešek, ki nas utegne za leta oddaljiti od našega cilja.

3. Vprašanje pripusta absolventov učiteljskih k rednemu visokoškolskemu študiju smatramo kot vprašanje drugega reda, ki nas ne sme odvracati od glavne zahteve po visokoškolskem študiju vsega učiteljstva.

Pri razgovoru o službeni pragmatiki so se izrazile mimo drugega želje, da se za učiteljstvo ustvari poseben disciplinarni red, in da se uvrstijo vse šole v obmejnem desetikilometerskem pasu med one, za koje veljajo ugodnosti člana 137., odstavek 8.

Pri točki »Raznoterosti« je bil mimo raznih drugih predlogov sprejet predlog na poverjeništvu, da to izposluje pri pokrajinski upravi, da se dostavijo naročnikom leta 1920. naročni specialni zemljevidi ali pa se vrne naročnina.

Nadalje se je naročilo predsedniku, da popravi v preglednem poročilu »Učit. Tovariša« o delovanju učiteljskih društev navedene podatke o našem društvu v toliko, da se niso vršila samo 3 predavanja, ampak da je bilo v našem društvu in pedagoškem krožku tekom enega leta razum raznih poročil stanovskega značaja 12 predavanj pedagoške in splošne vsebine.

+ **V Mokronogu je bilo 10. t. m. zborovanje tržiškega krožka učiteljskega društva za krški okraj.** Tov. predsednik Brece pozdravi navzoče ter prečita brzojavni pozdrav k 50letnici dvornemu svetniku Ganglu, kateremu zakličejo navzoči živio! Tov. Zor je referiral o problemih vzgoje v najširših plasteh naroda. Isto temo je obdelal tov. Rojc z družega stališča ter sta oba žela priznanje za njuna izvajanja. V debato poseže tov. Lunaček, ki razmotriva kako odstraniti glavne ovire pri zadevnem delu. Tov. Brezovar poudarja zlasti potrebo štika z ljudstvom. Tov. nadzornik Stiasny obrazloži najvažnejše točke službene pragmatike, očrta nje senčne dele in osvetli solnčne strani iste. Ta pojasnila, kakor tudi zanimive primere in pregledje glede novih plač sprejmejo navzoči z odobravanjem.

300%

prihranka

nudi primeroma usnjenem potplatu **Palma kavčukov potpetnik in potplat.**